

VAKBONDS- VRIJHEDEN

*ONZE RECHTEN,
ONZE STRIJD*

ABVV

WIJ ZIJN EEN FIERE VAKBOND

Bij het ABVV streven we naar gelijkheid, echte sociale vooruitgang en rechtvaardigheid in elk onderdeel van onze samenleving: op de werkvloer, binnen de openbare dienstverlening, in het sociaal en economische leven ... in elke vezel van onze maatschappij. Solidariteit is hierbij de rode draad en elke dag maken we van solidariteit een werkwoord. We doen dat op verschillende niveaus, en onderhandelen is daarbij bijzonder belangrijk. Maar als onderhandelen niet langer kan, als dat niet lukt, dan gaan we niet bij de pakken neerzitten, maar voeren we actie. Omdat het moet. Staken hoort daar ook bij en wordt als ultiem actiemiddel ingezet als niets anders werkt. Het recht op collectieve actie en het stakingsrecht werden in de loop der jaren erkend als fundamentele rechten die onlosmakelijk verbonden zijn met democratie.

Met z'n allen plukken we de vruchten van een verhaal

dat we nog altijd aan het schrijven zijn. Het verhaal van werkbaar werk, van collectieve arbeidsovereenkomsten, van een sterke en inclusieve sociale zekerheid ... Niets daarvan is ons in de schoot geworpen. Het is door het bundelen van onze krachten dat werknemers hun rechten kunnen opeisen. Doordat we als vakbond de mogelijkheid hebben om bedrijven en de economie stil te leggen met stakingsacties, zijn we in staat om echt druk uit te oefenen.

Recent werden militanten van het ABVV in Antwerpen en Luik veroordeeld omdat ze deelnamen aan een syndicale actie op de openbare weg. In 2021 en 2022 werden zelfs voorwaardelijke gevangenisstraffen uitgesproken. Vakbondsmilitanten lopen nu het risico aangehouden te worden louter en alleen omdat ze hun stem laten horen. Niet alleen heeft dit gevolgen voor vakbondsmilitanten, maar wordt iedereen die in de openbare

ruimte protesteert en zijn stem laat horen, gevisieerd: van de vredesbeweging, over de klimaatjongeren tot elke sociale beweging die actievoert.

Intimidaties en politieke en ideologische aanvallen nemen hand over hand toe. Dit gebeurt bijv. door het opleggen van een minimumdienstverlening in de openbare transportsector, het opleggen van dwangsommen zodra er een stakingspost wordt opgezet, het aan banden leggen van collectieve onderhandelingen (zoals bij loonsverhogingen) ... Onze ideeën worden niet zelden opzettelijk geridiculiseerd door (extreem)rechtse partijen en sommige werkgevers in de hoop ons te verzwakken.

Er zijn er zelfs die vakbonden buitenspel willen zetten en openlijk eisen dat collectieve onderhandelingen met de vakbonden vervangen worden door individuele onderhandelingen tussen werkgever en werknemer. Onderhandelingen waar je als individuele werknemer het zwakst staat.

Jij hebt ervoor gekozen om deel uit te maken van het ABVV, van een ijzersterke organisatie die niet meer is weg te denken uit

het Belgisch sociaal overleg. Dat sociaal overleg vormt het hart van het arbeidsrecht en de sociale bescherming. Zonder jouw engagement en militantisme zouden we vandaag niet zo ver staan. In een maatschappij waar extreemrechts vooruitgang boekt en juridische aanvallen op sociale bewegingen toenemen, zetten wij onze fundamentele waarden opnieuw in de schijnwerpers. •

DE DEMOCRATIE, ZOWEL POLITIEK ALS ECONOMISCH, BLIJFT KWETSBAAR. WE MOETEN ACTIE BLIJVEN VOEREN VOOR SOLIDARITEIT, RECHTVAARDIGHEID, GELIJKHEID EN DEMOCRATIE. ZEKER VANDAAG HEBBEN ONZE SYNDICALE VRIJHEDEN NOOD AAN JOU, AAN ONS!

Thierry Bodson, Voorzitter
Miranda Ulens, Algemeen secretaris

WIJ HEBBEN EEN RIJKE GESCHIEDENIS

Het is dankzij de inzet van talloze vrouwen en mannen die doorheen de geschiedenis hebben gestreden voor betere levensomstandigheden, veiligere werkvoorwaarden en meer sociale rechtvaardigheid dat we als samenleving vandaag de vruchten kunnen plukken.

VANWAAR KOMEN WE?

Begin **19de eeuw** was het op vlak van werk- en leefomstandigheden kommer en kwel bij de Belgische arbeiders. Niet werken betekende geen brood op de plank, geen huurgeld, geen kolen om te koken of te verwarmen. Tot in 1989 was er **geen sprake van arbeidswetgeving** die naam waardig. Eén op drie arbeiders werkte 12 uur per dag en enkel op zondag mocht er wat gerust worden. Er was geen enkele bescherming in geval van ziekte, arbeidsongeval of ouderdom.

Analfabetisme was wijdverbreid en **onderwijs niet verplicht**. Kinderarbeid was schering en inslag, maar hun karige loontje was nodig om te kunnen overleven voor de vaak kroostrijke gezinnen. Want de lonen waren miserabel en als je als vrouw werkte, dan verdiende je bovendien een pak minder dan de mannen. **Vakbonden waren verboden en stakingen streng – vaak manu militari – onderdrukt**. Dat is waar we vandaan komen ...

DE EERSTE VAKBONDEN EN SOCIALE WETTEN

In 1791 bepaalt het decreet-Le Chapelier via een coalitieverbod dat arbeiders zich niet mogen organiseren. Ondanks dat verbod werden door sommige (vaak goed gekwalificeerde) arbeiders beroepsverenigingen opgericht om hun verloning te beschermen. Deze verenigingen

stelden zogenaamde verzorgs- en pensioenkassen in die ook als weerstandskassen dienden. Ongeschoolde arbeiders hadden het veel moeilijker om zich te organiseren. Toch slaagden in Gent de katoenspinners en wevers erin om in **1857** een structuur op te richten waarnaar we vandaag nog verwijzen als het **Gentse systeem** en als voorloper van de huidige werkloosheidskassen (uitbetalingsinstellingen) telt.

In de tweede helft van de 19de eeuw heerste er een wereldwijde economische depressie en de arbeiders voelen steeds meer de noodzaak om zich te organiseren.

In april **1885** richtten vakbonden, mutualiteiten en socialistische coöperaties de **Belgische Werkliedenpartij (BWP)** op met als

voornaamste eisen het **algemeen stemrecht en de 8-urige werkdag**.

In **1886** breken er in Luik onlusten uit die zich verspreiden over het hele Waalse industriegebied. In Roux worden de opstandigen bloedig neergeslagen door het leger met als resultaat 24 doden, 26 gewonden en ... zware straffen voor de stakers. Vanuit Gent komt de solidariteit op gang en de Gentse coöperatieve Vooruit stuurt materiële steun (en brood) naar de Waalse stakers. De staking luidt evenwel een **scharnierjaar van groot sociaal en historisch belang** voor de arbeidersbeweging in. De eerste sociale wetten laten niet lang op zich wachten want in de nasleep van de gebeurtenissen van 1886, moet het parlement toegevingen doen. →

→ Voor een parlementaire commissie getuigen arbeiders over hun erbarmelijke leef- en werkomstandigheden. Schoorvoetend worden de eerste sociale wetten gestemd: de wet over de Nijverheids- en Arbeidsraad; de eerste wet op de ziekenfondsen; de wet op de bescherming van het loon; het verbod in bepaalde sectoren op kinderarbeid onder de 12 jaar; beperking van het werk in de mijnen voor vrouwen onder de 21 jaar ...

In **1893** is – na een algemene staking – het **algemeen meervoudig stemrecht** een feit: alle mannen boven de 25 krijgen stemrecht, maar sommige voorwaarden – gekoppeld aan individuele rijkdom – geven recht op twee of

zelfs drie stemmen. Het aantal stemgerechtigden wordt met 10 vermenigvuldigd. Maar de kiezers zijn echter nog altijd niet gelijk.

DE VOORLOPERS VAN HET ABVV

In **1898** wordt in de schoot van de BWP de **Syndikale Commissie** opgericht met als doel het verzamelen en bijeenbrengen van de verschillende arbeidersorganisaties en afzonderlijke vakbonden onder socialistische vlag.

In **1906** wordt de **eerste collectieve arbeidsovereenkomst** (cao) gesloten in Verviers. Voor het eerst onderhandelt de werknemer niet langer alleen met de werkgever, maar wordt hij vertegenwoordigd door zijn vakbond.

In de jaren 1900 wordt een begin gemaakt met een pensioenstelsel.

Na de Eerste Wereldoorlog neemt de vakbeweging een hoge vlucht. De arbeiders mobiliseren, sluiten zich massaal aan bij de vakbond en behalen overwinning na overwinning. Deze overwinningen zullen letterlijk het leven van de werknemers veranderen. Op 9 mei **1919** wordt een wet gestemd die het **algemeen enkelvoudig**

stemrecht voor mannen instelt. Vrouwen moeten dan nog bijna 30 jaar wachten om te mogen gaan stemmen. Op 14 juni 1921 wordt de arbeidstijd verkort tot 8 uur per dag.

OP 24 MEI 1921 WORDT ARTIKEL 310 VAN HET STRAFRECHT AFGESCHAFT: WERKNEMERS MOGEN NU STAKEN ZONDER GEVAAR OP WETTELIJKE SANCTIES.

De mijnstaking in de Borinage in 1932, de algemene staking van **1936** die ontstaat in de Antwerpse haven met bezetting van de fabrieken ... werpen vruchten af. Een half miljoen werknemers gaan in staking en bekomen een algemene **loonsverhoging, betaalde vakantie en een 40-urige werkweek.**

In 1937 distantieert de vakbeweging zich van de BWP en de Syndicale Kommissie is vanaf nu het **Belgisch Vakverbond (BVV).**

In de nasleep van de oorlog worden de werkgevers verplicht, willen ze sociale onrust vermijden, om belangrijke toezeggingen te doen. In december **1944** wordt er een ontwerp van **sociaal pact** neergelegd dat de voorloper is van

onze huidige sociale zekerheid en waarin voor het eerst sprake is van sociale verkiezingen. Die **sociale zekerheid zal gefinancierd worden door zowel de werknemers als de werkgevers.**

Met de sociale verkiezingen, wordt de politieke democratie nu aangevuld met een economische en sociale democratie.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog nemen de vakbonden deel aan het verzet, schouder-aan-schouder met andere linkse syndicale bewegingen. In **1945** smelten deze bewegingen samen in het **Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV).** Daaruit groeit een modern syndicalisme, een sterke vakbond die in de naoorlogse periode een onmisbare schakel wordt in de samenleving.

Sinds **1954** pleit het ABVV ook voor **structurele hervormingen** van de kapitalistische maatschappij: nationalisering, een gecentraliseerd economisch beleid, controle van de banken en investeringen.

Het ABVV is een sociale gesprekspartner geworden waar de overheid, politieke partijen, de bedrijfswereld niet buiten kan. Wij zijn met andere woorden een van de belangrijkste pijlers van het (Belgisch) sociaal overleg. •

WIJ VORMEN HET HART VAN HET SOCIAAL OVERLEG

Het ABVV is een sterke collectieve kracht die niet enkel meetelt in de samenleving, maar die samenleving ook mee vorm geeft. Samen Sterk, dat is ook de kracht van het getal.

DE SYNDICALISATIEGRAAD
IN BELGIË BLIJFT RELATIEF
CONSTANT ROND DE

55%

en dat is één van de hoogste percentages ter wereld. In Europa moeten we enkel Denemarken, Zweden en Finland voor laten gaan. Bij ons heeft dat ook veel te maken met de dienstverlening die de vakbonden bieden, zowel aan werkenden als aan werkzoekenden.

DE VAKBONDSGRAAD BEDRAAGT BIJVOORBEELD SLECHTS

¹Bron: Etui

MEER DAN

1 500 000

ABVV LEDEN

Na de sociale verkiezingen van 2020 behaalden we:

6903

mandaten in de
Ondernemings-
raden (OR)

8913

mandaten in de
Comités voor
Preventie en
Bescherming
op het Werk
(CPBW)

HET ABVV IS
VERTEGEN-
WOORDIGD IN

164

PARITAIRE
COMITÉS EN
SUBCOMITÉS.

In deze overlegorganen tussen werkgevers en werknemers onderhandelen en bekrachtigen we collectieve arbeidsovereenkomsten. Die collectieve onderhandelingen hebben een dekkinggraad

96%

Dus 96% van de werknemers in de privésector vallen onder het toepassingsveld van cao's die onder meer door het ABVV worden afgesloten.

→ Wij zetelen in alle sociale overlegorganen in België, waarvan de belangrijkste zijn: de Nationale Arbeidsraad (NAR), de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO), de beheerscomités van de openbare instellingen voor sociale zekerheid (zoals de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV), de Federale Pensioendienst (FPD) ...), verschillende hogere raden (financiën, statistiek, gezondheid, enz.), de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk (HRPBW), enz. In de NAR en CRB brengen we adviezen uit en onderhandelen wij over CAO's. Tweejaarlijks geven we advies over de verdeling van de budgetten voor sociale uitkeringen (welvaartsenveloppe).

Het ABVV vertegenwoordigt ook de stem van de werknemers binnen de Groep van 10 (5 werknemers en 5 werkgevers), het hoogste orgaan van het sociaal overleg in België. Om de twee jaar wordt hier onderhandeld over loonsverhogingen, arbeidsvoorwaarden voor alle werknemers in de privésectoren.

Omdat we zo goed vertegenwoordigd zijn in al deze overlegorganen, kunnen we veel invloed uitoefenen op het arbeidsrecht en sociale rechten: pensioenen, lonen, uitkeringen, thematische verloven, jaarlijks verlof, arbeidsvoorwaarden, vergoedingen, enz. Indien we de belangen van de werknemers willen verdedigen, moeten we onze strategische posities in deze overlegorganen blijven verdedigen.

ONDERHANDELEN, DAT BETEKENT OOK CONFLICTEN ONTMIJNEN

Wij onderhandelen en sluiten akkoorden met als enig doel het **verbeteren van de lonen en arbeidsvoorwaarden**, zowel op interprofessioneel, sectoraal en bedrijfsniveau. De aanwezigheid van een vakbond helpt bovendien om veel **conflicten te voorkomen, dankzij sociale dialoog**.

Om vooruitgang voor zoveel mogelijk werknemers te waarborgen, moeten collectieve arbeidsovereenkomsten voorrang krijgen op bedrijfs-overeenkomsten of, a fortiori, overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers. Wij zijn dan ook bijzonder op

onze hoede voor ontwikkelingen die de interprofessionele solidariteit ondermijnen. **Alles wat werknemers verdeelt of isoleert, verzwakt.**

Binnen het ABVV worden leden en militanten geraadpleegd en beslissen zij mee over de politieke en syndicale oriëntaties. Het proces is soms lang en ingewikkeld, gelet op de omvang van onze organisatie. Maar het is een democratisch proces en daar houden wij aan. Het andere kenmerk van het ABVV is ons maatschappelijk project, gebaseerd op solidariteit en gelijkheid. Dit project stuurt onze acties als tegenmacht.

Jongeren, platformarbeiders, migrerende werknemers en werknemers in de kmo's ... bereiken we vandaag al, maar dat moet en kan beter. We moeten daarvoor ons werkerrein uitbreiden en rechten eisen voor alle werknemers, in welke nieuwe economie dan ook, of ze nu al in dienst zijn of (nog) niet, met of zonder papieren.

EEN DELEGATIE VERANDERT HET LEVEN OP DE WERKVLOER

Delegee worden is een engagement en een

verantwoordelijkheid. Dat betekent elke dag de werkomstandigheden en de verloning van de collega's proberen te verbeteren. Met als gevolg ook een betere levenskwaliteit.

Talrijke studies tonen aan dat de aanwezigheid van een vakbond in een onderneming bevorderlijk is voor het welzijn van de werknemers en voor het functioneren van de onderneming.

De werknemersvertegenwoordigers brengen democratie op de werkvloer tot leven via de overlegorganen: de ondernemingsraad (OR), het comité voor preventie en bescherming op de werkvloer (CPBW) of de syndicale delegatie (SD).

De delegee is gemachtigd om namens de collega's met de werkgever te onderhandelen. Met een machtsverhouding die je als werknemer niet kan hebben als je alleen tegenover de werkgever zou staan.

Het motto van het ABVV is altijd:

“ONDERHANDELEN ZO LANG HET KAN, ACTIE VOEREN ALS HET MOET” →

→ Door de sociale dialoog worden conflicten bij voorbaat vermeden. Maar het levert vooral concrete vooruitgang op voor alle personeelsleden: loonsverhogingen, verlofdagen, terugbetaling van vervoerskosten, invoering van een mobiliteitsplan, meer bescherming, veiligheid en welzijn, mogelijkheden voor beroepsopleiding, preventie van burn-out, enz.

De rol van de delegees was van cruciaal belang tijdens Covid-19. Wij waren het voornaamste schild tegen alle soorten van misbruik. Onze afgevaardigden gaven

niet op en waren onze beste informatiebron over de realiteit op de werkvloer. Dat rechtstreekse contact met de werknemers is opnieuw van onschatbare waarde gebleken bij de onderhandelingen met de regering en de werkgevers.

Onze delegees staan niet alleen. Zij kunnen rekenen op hun centrales en het interprofessionele ABVV voor politieke oriënteringen en syndicale vorming. Zij kunnen ook rekenen op de steun van de juridische en administratieve diensten om hun mandaat uit te voeren. •

De delegees zijn de eerste ambassadeurs van het ABVV. Onze kracht wordt in de eerste plaats bepaald in de mate waarin zij hun opdracht als militant in het bedrijf kunnen uitoefenen. Daarom is de bescherming van onze delegees een topprioriteit.

WIJ ZIJN EEN PIJLER VAN DE DEMOCRATIE

Van bij de oprichting koos het ABVV voor solidariteit, rechtvaardigheid, gelijkheid en democratie. Deze waarden blijven de rode draad in onze doelstellingen en acties. Een democratische samenleving, waarbij democratie verder reikt dan het politieke niveau, is voor het ABVV essentieel. Die democratie moet ook toegepast worden in het economische, sociale en culturele leven en alle geledingen van de samenleving omvatten. In die context is er dan ook geen ruimte voor racistische, fascistische, seksistische en homofob getinte ideeën, uitspraken en daden.

EXTREEMRECHTS EN DE VAKBONDEN

Wereldwijd is er een toenemende sympathie voor het extreemrechtse gedachtegoed,

ook in België. In Europa scoren nationalistische partijen goed. Wat extreemrechts en nationalistische strekkingen al eens gemeen hebben, is dat ze zich bedienen van populisme. Zo wenden ze niet zelden een tactiek van verdeel-en-heers aan om mensen tegen elkaar op te zetten of duiden minderheden aan als zondebok voor economische problemen.

In die kringen worden leuzen als 'Eigen volk eerst' als normaal beschouwd. Seksisme, racisme en homofobie krijgen we voorlopig de kop niet ingedrukt.

Extreemrechtse partijen zijn als rattenvangers van Hamelen. Ze maken de mensen (met goedkope slogans) wijs dat ze opkomen voor hun belangen. Niets is minder waar. Extreemrechts verzet zich in België en in Europa tegen de verhoging van het minimumloon, tegen de

verhoging van de pensioenen en tegen de georganiseerde arbeidersbeweging.

Vakbonden worden al langer in een verdomhoekje gezet en door extreemrechtse strekkingen het leven zuur gemaakt, ongeacht waar of wanneer ze aan de macht kwamen. Sociaal overleg en collectief onderhandelen, een inclusieve samenleving, een sterke federale sociale zekerheid ... Allemaal terreinen die voor ons enorm belangrijk zijn, maar die zij liever zien verdwijnen. En om daarin te slagen, willen ze de verdedigingslinie (de vakbonden, mutualiteiten, het sociaal middenveld ...) zwaar aanpakken.

Een wetsvoorstel van het Vlaams Belang om de vakbonden rechtspersoonlijkheid te geven, werd in februari 2022 door de Raad van State verworpen op basis van het Belgisch, Europees en internationaal recht. En zo hoort het ook, want indien vakbonden rechtspersoonlijkheid zouden krijgen, is het gedaan met actie voeren, is het gedaan met sociaal verzet, is het gedaan met collectief opkomen voor onze rechten.

DEMOCRATIE EN WERKNEMERSRECHTEN

Maar we hebben niet alleen af te rekenen met extreemrechts. Met de regelmaat van een klok klinkt de roep naar rechtspersoonlijkheid ook vanuit liberale politieke partijen, worden de uitbetalingsinstellingen van de vakbonden weggezet als 'overbodig' en gebruikt men niet zelden valse informatie om ons in een slecht daglicht te stellen. Burgemeesters die stakingsacties als '**pure economische vernietiging**' wegzetten, vakbondsmilitanten die worden veroordeeld voor '**kwaadwillige belemmering van het verkeer**' omdat ze deelnemen aan een – vooraf aangekondigde – stakingsactie ...

Het is dan ook niet verwonderlijk dat België in 2021 opnieuw is gedaald in de ranking van de Global Rights Index, het jaarlijkse rapport van het Internationaal Vakverbond dat landen beoordeelt op het respecteren of schenden van werknemersrechten. We behoren ondertussen tot de groep van landen waar het almaar minder wordt qua bescherming. In de afgelopen jaren was België van de minst negatieve categorie '**sporadische schending**' →

→ **van rechten'** overgegaan naar **'herhaalde schending van rechten'**. In 2021 deden we het nog slechter en daalden we naar de categorie 'regelmatige schendingen van rechten'.

DEMOCRATIE EN ARTIKEL 406

Daarom vindt het ABVV de veroordeling van syndicalisten in Antwerpen (2019) en Luik (2021) een gevaarlijk precedent. In beide gevallen werd art. 406 van het Strafwetboek aangewend om hen te veroordelen wegens

'kwaadwillige belemmering van het verkeer'. In beide gevallen werden de vakbondsleiders zwaarder gestraft dan de andere actievoerders. Als onze actiemogelijkheden – zoals stakingsposten – worden gecriminaliseerd, zijn het onze eisen die eronder lijden. De collectieve publieke actie wordt bedreigd.

Een sit-in van de klimaatjongeren, een betoging van de vakbond, een langzaamactie van de landbouwers, een ludieke actie

van de vredesactivisten op openbaar terrein ... kunnen een strafrechtelijke vervolging opleveren. Je stem laten horen, opkomen voor een eerlijkere wereld, staken voor meer koopkracht of betere werkomstandigheden, mag nooit eindigen op de beklagdenbank. We laten ons niet intimideren door deze veroordelingen.

Als art. 406 van het Strafwetboek niet wordt gewijzigd, kan dit in de toekomst nog gebruikt worden tegen actievoerders. Democratie is véél meer dan om de vier jaar eens gaan stemmen. Democratie betekent ook de mogelijkheid hebben om te protesteren tegen regeringsbeleid, tegen werkgevers die een loopje nemen met arbeidsvoorwaarden, tegen extreemrechtse strekkingen, enzovoort. Dat betekent ook dat we moeten kunnen betogen en actievoeren op de openbare weg.

SYNDICALE VRIJHEDEN: EEN PIJLER VAN DE DEMOCRATIE

Het recht op vereniging en actievoeren, is ook een universeel recht. De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) beschouwt de vrijheid van vakvereniging en collectieve onderhandeling 'voorwaardenscheppende rechten', die nodig zijn om bijvoorbeeld kinderarbeid en dwangarbeid te voorkomen en het recht op een leefbaar loon te behalen.

Vakbondsvrijheid is essentieel om internationale arbeidsnormen en -rechten te kunnen handhaven.

De vakbonden vertegenwoordigen meer dan de helft van de Belgische werknemers. Dankzij het recht op collectieve onderhandeling in naam van deze werknemers, kunnen vakbonden de stem van alle werknemers laten horen zodat niemand uitgesloten wordt. •

WIJ VOEREN COLLECTIEVE ACTIE

**Officieel is niemand tegen
vrijheid van meningsuiting ...**

**Officieel is niemand tegen
vakbonden ...**

**Officieel is niemand tegen
het stakingsrecht ...**

Het stakingsrecht en het recht om collectieve actie te voeren worden echter regelmatig aangevochten door werkgevers en politiek rechts. Zij hebben in theorie niets tegen hun bestaan, maar in de praktijk bemoeilijken ze hen het leven, met name via juridische procedures.

STRAFRECHTELIJKE VEROORDELINGEN

De rechtszaken van de haven van Antwerpen (veroordeling van de voorzitter ABVV Antwerpen in 2020) en de Cheratte-brug in Luik (veroordeling van 17 ABVV-actievoerders en -verantwoordelijken) haalden de voorpagina's.

In de zaak te Luik werden voorwaardelijke gevangenisstraffen (15 dagen tot 1 maand) uitgesproken wegens 'kwaadwillige belemmering van het verkeer'. Dit is een politiek oordeel, gericht op de organisatie op zich: vakbondsverantwoordelijken zijn het doelwit omdat ze ... vakbondsverantwoordelijken zijn. Helaas bevestigde het Hof van Cassatie in maart 2022 deze veroordeling. Het Hof ging zelfs nog een stap verder en oordeelde dat het stakingsrecht, zoals gewaarborgd door het Europees Sociaal Handvest, niet kon worden ingeroepen voor een Belgische rechtbank. Het ABVV heeft hiertegen beroep aangetekend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Nog in 2022 werd een afgevaardigde van ACOD veroordeeld tot een

voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden omdat hij had deelgenomen aan een stakingspiket die de openbare weg zou hebben beschadigd.

Maar deze strafrechtelijke veroordelingen zijn slechts het topje van de ijsberg. Dag na dag wordt de bewegingsvrijheid en de syndicale vrijheden van militanten en afgevaardigden teruggeschoefd.

DELEGEES IN DE VUURLIJN

Binnen de bedrijven zijn afgevaardigden het slachtoffer van intimidatie, (bedreigingen met) ontslag ... Ondanks de bescherming die ze officieel genieten, worden ze onder druk gezet en hun syndicale opdracht bemoeilijkt. De bescherming van delegees moet versterkt worden. Want sociaal overleg blijft de kern van onze vakbondsactie.

DWANGSOMMEN, DEURWAARDERS, BOETES

Met piketten kunnen we tijdens een staking de toegang tot bedrijven belemmeren. Deze piketten worden geïmplementeerd door de werkgevers, die zich beroepen op het recht op privé-eigendom om werknemers te beletten hun

stakingrecht uit te oefenen. Sinds eind jaren negentig is het aantal juridische procedures tegen stakers toegenomen. Het basisidee? De piketten verplichten te stoppen door eenzijdig een kortgeding aan te spannen bij de rechtbank. Nog eenvoudiger uitgedrukt: de rechter vragen om de piketten te verbieden zonder de vakbonden te dagvaarden. Werkgevers winnen zodoende vaak hun zaak en kunnen dan deurwaarders sturen, die de stakers dwangsommen opleggen wanneer zij weigeren hun actie op te schorten.

MINIMALE DIENSTVERLENING IN OVERHEIDSDIENSTEN

Niet alleen in de privésector, maar ook in de overheidsdiensten werden beperkingen aan het stakingsrecht opgelegd. Een voorbeeld: in 2017 nam de regering-Michel een wet aan "betreffende de continuïteit van de dienstverlening inzake personenvervoer per spoor in geval van staking". Deze wet voerde een vorm van minimale dienstverlening in op stakingsdagen bij de NMBS, maar ook andere 'minimale dienstverleningen' werden opgelegd in onder meer gevangenis en bijv. De Lijn. →

→ **HET ZOGENAAMDE
'RECHT OP WERKEN'**

Rechts en de werkgevers vechten het stakingsrecht vaak aan onder het mom van het 'recht op werken'. Volgens de wet bestaat dit begrip echter niet. Daarentegen is er wel 'het recht op werk' dat wij als ABVV dagelijks verdedigen. Wij hebben allemaal het recht op een waardige job. De overheid moet dit garanderen. Maar er is geen specifiek **'recht om te gaan werken tijdens een dag met syndicale acties'**.

RECHTSPERSONLIJKHEID

Rechts en extreemrechts proberen de vakbonden rechtspersoonlijkheid op te leggen. Waarom? Omdat dit juridisch statuut hen in staat zou stellen ons te controleren, te anticiperen op onze acties, en toegang te krijgen tot informatie die vertrouwelijk moet blijven (met name de stakingskas). Aan onze actiemiddelen mag niet geraakt worden. •

Onderhandelen en het stakingsrecht zijn met elkaar verbonden

Het stakingsrecht werd in 1981 door het Hof van Cassatie erkend (arrest-De Bruyn). Het wordt ook erkend en beschermd door

talrijke internationale teksten: de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens, het Europees Sociaal Handvest, IAO-conventie 87, enz.

De geschiedenis leert ons dat collectieve onderhandelingen en het stakingsrecht onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Wij zijn in staat te onderhandelen, en zelfs onderhandelingen af te dwingen, net omdat de werkgevers weten dat wij hun economische belangen kunnen schaden door te staken.

Alle sociale bewegingen zijn betrokken

De laatste twintig jaar is de criminalisering van sociale bewegingen toegenomen (politiegeweld, arrestaties en administratieve boetes, enz.). Laten we de gevolgen van deze beslissingen voor alle sociale bewegingen en

tegenkrachten in België niet onderschatten.

Syndicale acties moeten uitdrukkelijk worden uitgesloten van het toepassingsgebied van het Strafwetboek (art. 406) en van het toepassingsgebied van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). Verordeningen die vakbondsacties op straffe van boetes verbieden, horen niet thuis in het sociale conflict.

Daarom moeten wij een gemeenschappelijk front vormen, uitgebreid tot het progressieve maatschappelijk middenveld, om collectieve actie te verdedigen als een fundamentele vrijheid in de democratie.

WIJ ZIJN SOLIDAIR OVER DE GRENZEN HEEN

Op 3 mei 2022 organiseerde het ABVV een internationale bijeenkomst van vakbonden uit verschillende landen.

Op het einde werd een gemeenschappelijk engagement ondertekend waarvan we hier de integrale tekst overnemen.

“Wij, de deelnemers aan de internationale activiteit die het ABVV op 3 mei 2022 organiseerde, willen herinneren aan het belang dat wij hechten aan de internationale solidariteit.

Wij betuigen in het bijzonder onze solidariteit met de bevolking en werknemers en werknemers van landen in oorlog of die onder dictatoriale regimes leven.

Meer dan ooit bevestigen wij het belang van de bevordering en daadwerkelijke toepassing van internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens of de

Internationale Arbeidsnormen van de IAO, die symbool staan voor en bescherming bieden aan universele waarden en sociale vooruitgang.

De pandemie heeft de tendensen die reeds enkele jaren aan de gang zijn alleen maar versterkt, met een beknotting van de democratische ruimte en van de vrijheden van meningsuiting, vereniging en vergadering.

Uit het laatste jaarverslag van het Internationaal Vakverbond (IVV) blijkt dat de werknemersrechten nooit eerder zo vaak geschonden werden.

De waarden die de vakbeweging verdedigt, worden steeds openlijker aangevallen, niet alleen door extreemrechts, maar ook door een groeiend deel van de conservatieve krachten. In sommige landen betekent syndicalist zijn je

leven riskeren. Dit is al heel lang het geval in Latijns-Amerika: in Colombia, Honduras, Guatemala en Haïti. Maar ook in Afrika en Azië zijn Zimbabwe, Nigeria, Eritrea, Congo, de Filipijnen, Bangladesh, Birma of Hong Kong ... helaas niet beter af.

Vandaag de dag worden syndicale vrijheden en het recht op staken ook bedreigd in landen als Hongarije, Polen, Italië en ... België.

De vrijheid van meningsuiting wordt beperkt, zelfs in landen met een lange democratische traditie en die tot op vandaag als een inspirator dienden. Als vakbondsrechten afnemen in staten met de meest progressieve wetgeving, geeft dat een zeer negatief signaal voor alle anderen.

We willen een solidariteitsnetwerk uitbouwen om collectief te reageren tegen aanvallen op vakbonden, ongeacht de aard of omvang van deze aanvallen". •

**ENSEMBLE,
ON EST
PLUS FORTS,
SAMEN STERK,
JUNTOS SOMOS
MAS FUERTES,
TOGETHER
STRONGER !**

ABVV

ABVV

Hoogstraat 42 | 1000 Brussel

Tel. +32 2 506 82 11 | Fax +32 2 506 82 29

info@abvv.be | www.abvv.be

Volledige of gedeeltelijke overname of reproductie van de tekst uit deze brochure mag alleen met duidelijke bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Thierry Bodson © juni 2022

Cette brochure est également disponible en français : www.fgtb.be/brochures

D/2022/1262/4

WIJ ZIJN DÉ TEGENMACHT

Wij zijn 'die van de vakbond'. Wij zijn diegenen die een tegenmacht vormen.

Dat wordt niet door iedereen geapprecieerd of getolereerd. Dat valt bij sommigen heel moeilijk.

Maar als we dan toch zoveel over de tongen gaan, en als we het hen dan toch zo moeilijk maken, denk dan maar dat we eigenlijk ons werk heel goed doen. Dat we goed bezig zijn.

Goed bezig als tegenmacht tegen (extreem)rechts.

Goed bezig als verdedigers van democratie, gelijkheid, vrijheid en rechtvaardigheid.

Goed bezig als gelijkmakers.

Uiteindelijk winnen we altijd. Want sociale vooruitgang is de enige richting die we moeten volgen.

Ofwel, linksaf en dan rechtdoor.

Draag de armband van onze campagne. Geef hem cadeau ;-)

Het ABVV werkt aan de vorming van een breed gemeenschappelijk front (met andere vakbonden en middenveldorganisaties), zodat artikel 406 van het Strafwetboek niet meer wordt toegepast in geval van collectieve actie.

SAMEN STERK. DE STRIJD GAAT DOOR.